

Nätverket svenska muslimer i samarbete

En alternativrapport i sammanfattning till svar på svenska regeringens nittonde, tjugonde och tjugoförsta rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering

February 2013

Antalet svenska muslimer har vuxit till att omfatta ca 350 000 personer och utgör den överlägset största religiösa minoriteten i Sverige. Nätverket svenska muslimer i samarbete bildades 2010 och är en koalition av ledande organisationer från det svenska muslimska civilsamhället. Denna alternativrapport till CERD är en reaktion på att den svenska regeringens nittonde, tjugonde och tjugoförsta rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering (CERD) inte på allvar behandlar frågan om den växande rasismen mot svenska muslimer. Situationen är nu så pass allvarlig att vi måste vända oss utanför Sverige till FN för att de ska sätta press på svenska staten att leva upp till sina skyldigheter mot svenska muslimer vad gäller mänskliga rättigheter.

Trots stark kritik från bland andra advokatsamfundet antogs en ny terrorismbrottslagstiftning 2003 som har lett till kraftiga negativa återverkningar för svenska muslimer. Samtliga 12 som åtalats enligt den nya lagstiftningen har varit muslimer och av 26 kända frihetsberövanden har återigen samtliga varit muslimer. Trots alla dessa gripanden har Åklagarkammaren för säkerhetsmål endast lyckats få till två fällande domar som kom till under så tvivelaktiga former att 15 ledande svenska advokater skrev ett protestbrev till dåvarande justitieminister Tomas Bodström. Den synnerligen låga andelen fällande domar som följt på dessa gripanden gör att man kan ifrågasätta rättssäkerheten i förfarandena och eftersom bara muslimer frihetsberövas på dessa lösa grunder infinner sig också frågan om terrorismbrottslagen är en "raslag" riktad enbart mot muslimer.

Indikatorer för mätning av etnisk diskriminering är nödvändigt för att effektiva motåtgärder ska kunna sättas in men Sverige fortsätter att motsätta sig att indikatorer om etnicitet används vid framtagande av samhällsinformation trots upprepade krav från bland andra CERD-kommittén. Det finns inga juridiska hinder för att sådana indikatorer används också i Sverige om det görs på rätt sätt.

Det finns indikatorer om att Socialtjänsten systematiskt diskriminerar muslimer. Förtvivlade föräldrar vänder sig till muslimska samfund med berättelser om hur deras barn tagits ifrån dem av socialtjänsten på lösa grunder. Socialtjänsten har också fällts i ett fall där en tioårig flicka tvingades genomgå en gynekologisk undersökning efter en misstanke om könsstympning som var baserad på familjens religion

och etnicitet. I ett annat uppmärksammat fall tvångsomhändertogs en pojke efter ett beslut av vice ordföranden i en socialnämnd i Stockholm. Ingripandet hade inte att göra med något pojken gjort utan pojken omhändertogs på grund av sina åsikter som enligt Säpo var radikala.

Muslimska trossamfund förväntas ofta bistå samhället i frågor som rör integration men har inte resurser för detta. Många muslimer organiserar sig istället i organisationer bildade på etnisk grund som får stöd från Ungdomsstyrelsen för att bland annat verka för integration och bevaka etniska minoriteters rättigheter. Men stödet till organisationer bildade på etnisk grund är begränsat jämfört med det för andra organisationer bildade för liknande ändamål. Ungdomsstyrelsens stöd till HBT-organisationer 2012 var 23 gånger större än bidragen till etniska organisationer räknat per medlem.

Svenska muslimers andel av befolkningen återspeglas inte i viktiga samhällsfunktioner. Chansen att få göra militärtjänst är lägre för den som har ett namn som klingar muslimskt än för den som har ett namn som Larsson eller Svensson.

Segregationen i svenska storstadsområdena kan jämföras med segregationen mellan romer och icke-romer i Central- och Östeuropeiska städer. Det finns inte längre några ekonomiskt fattiga områden i de tre svenska storstadsregionerna där etniska svenskar är i majoritet utan alla domineras av icke-vita svenskar av vilka en mycket hög andel är muslimer. Enligt en studie genomförd av Växjö universitet finns en betydande etnisk segregering på den svenska bostadsmarknaden, speciellt bland privata hyresvärdar som systematiskt diskriminerar sökande med muslimskt klingande namn.

En studie visade att i mer än 75 procent av tv-nyhetsinslagen mellan 1991-1995 där muslimer förekom så var det i relation till våld. Medierna är bidragande till att polarisera världen i ett sekulärt och gott Väst och religiöst och ondskefullt Öst. Det krävs inte mycket fantasi för att förstå att detta bidragit till att försämrade andra svenskars syn på muslimer. Enligt en studie av medieforskaren Håkan Hvitfelt uppgav endast två procent av svenskar att de hade en mycket positiv eller ganska positiv bild av muslimer medan 65 procent

hade en ganska negativ eller mycket negativ bild av muslimer. En fjärdedel tyckte inte att muslimer ska ha samma rättigheter som andra religionsutövare.

Ett annat problem är den svaga representationen av muslimer i medierna som inte hjälps upp av att SVT fortfarande har ett diskriminerande huvudduksförbud för nyhetsuppläsare.

Sveriges skakades under hösten 2012 av nyheten att ett antal muslimska familjer i staden Forserum höll sina barn hemma från skolan av rädsla för deras säkerhet. Det visade sig att i flera år hade inte bara barn utan även vuxna i den lokala somalisksvenska gruppen förföljts och trakasserats vilket lett till att 95 av 160 somaliersvenskar lämnat Forserum. En nästan enhällig politikerkår fördömde händelserna i Forserum – förutom justitieminister Beatrice Ask som vägrade kommentera det som hon såg som enskilda fall – men ingen adresserade kärnfrågan som var hur de muslimska familjernas mänskliga rättigheter skulle garanteras i framtiden.

Enligt myndigheten Forum för levande historia uppger en fjärdedel av unga svenska muslimer att de någon gång utsatts för antimuslimska övergrepp. Det visar sig också att kvinnor är måltavlor för den större delen av de antimuslimska attackerna då de attackerar både verbalt och fysiskt genom att människor bland annat försöker slita av deras huvuddukar. En studie från 2010 visade att 40 procent av de muslimska samfundet utsatts för någon form av illegalt motstånd mot deras verksamhet som ofta tar formen av skadegörelse, men som också skett i form av hot och misshandel mot församlingsmedlemmar.

År 2007 var förvärvsfrekvensen i Stockholmsområdet bland svenskar födda i Västasien och Afrika – där de flesta svenska muslimer härstammar från – 53 respektive 52 procent, att jämföra med infödda svenskar som var 83 procent. Forskarna Ekberg & Roth har också visat att högutbildade från Mellanöstern och Afrika har svårare att än andra att få jobb som motsvarar deras kvalifikationer.

Trots den omfattande diskrimineringen är det få diskrimineringsärenden som når hela vägen till domstol.

Det beror på flera faktorer såsom Diskrimineringsombudsmannen begränsningar, men också att det finns för få andra aktörer kapabla att driva mål i domstol och att rättsskyddssystemet inte är tillräckligt för att drabbade på egen hand ska kunna anlita jurister och driva ärenden. Problemet förvärras ytterligare av att det är väldigt svårt att vinna diskrimineringsmål och att skadestånden är mycket låga vid en internationell jämförelse vilket minskar offrens benägenhet att anmäla.

Slutligen har regeringen visat ett svagt ledarskap när det gäller att stå upp mot islamofobin. Istället har islamofobin fått krypa in i den politiska mittfåran vilket inte minst visat sig i politiska utspel och i vilken typ av politiska initiativ regeringen presenterat. När regeringen tillträdde 2006 nedmonterades Integrationsverket och en del av deras uppgifter fördes över till Ungdomsstyrelsen. Mellan 2006 och våren 2012 tilldelades Ungdomsstyrelsen 65 regeringsuppdrag av vilka nio stycken kan sägas beröra muslimer och invandrade generellt. Av dessa rörde sju stycken tvångsäktenskap och hederskultur och de två återstående behandlade unga i utanförskapsområden. Regeringen tycks göra sitt bästa för att sätta allting förutom rasism och islamofobi på den politiska agendan genom att lägga resurserna på andra problemområden och gärna sådant som stigmatiserar muslimer eftersom tvångsäktenskap och hederskultur i den allmänna fantasin associeras med muslimer. Initiativ likt de två tematiska analyserna av ungas livsvillkor i utanförskapsområden – som kunde adresserat rasism och islamofobi – ledde till en rapport, Fokus 08: analys av ungas utanförskap i utanförskapsområden, som nämnde ordet rasism en enda gång på 272 sidor och inte nämnde islamofobi en enda gång. Regeringen fiskar i samma grumliga antimuslimska vatten som partier längre ut på högerkanten i jakten på väljarnas röster och detta svaga ledarskap får materiella följder för muslimer i form av ökad diskriminering.

Faran med diskriminering är att det skapar ett ojämlikt samhälle med olika regler för olika människor som undergräver den sociala sammanhållningen och förhindrar demokratiska lösningar på sociala problem. Det verkliga hotet mot demokratin är alltså inte "radikaliserade muslimer" utan snarare ojämlikhet där muslimer just nu är på den förlorande sidan. En väsentligen socioekonomisk konflikt mellan de som har och de som inget har tolkas falskeligen som en civilisationernas kamp eftersom islamofobi har blivit användbar valuta för opportunistiska politiker. Muslimer upptar nu den roll i det svenska samhället som tidigare har hållits av grupper som judar, romer och resande med mycket tragiska resultat. Så även om problemet i sin kärna varken är religiöst eller etniskt har nuvarande och tidigare regeringar lagt grunden

för en verklig konflikt som hotar den sociala sammanhållningen genom att driva en politik som skapar ojämlikhet med etno-religiösa övertoner. Med rätt förståelse kan lämpliga politiska åtgärder vidtas för att säkerställa att alla svenskar – även svenska muslimer – får sina mänskliga rättigheter uppfyllda. Därför föreslår Nätverket svenska muslimer i samarbete att svenska staten gör verklighet av bland annat följande förslag:

Forserum – Regeringen bör tillsätta en utredning för att ta reda på om och hur de lokala myndigheterna i Forserum misslyckats med att leva upp till sina skyldigheter gentemot den lokala somaliersvenska gruppen, särskilt med avseende på deras rätt till personlig säkerhet, utbildning, effektiva rättsmedel och rätten till religionsfrihet.

Konvertiters situation – Regeringen bör uppmärksamma den speciella utsattheten för konvertiter till islam. Medel bör avsättas för forskning på området och finansiering av initiativ från muslimska organisationer för att avhjälpa situationen för konvertiter som drabbats av negativa påtryckningar från sina familjer.

Sanningskommission om Kriget mot terrorismen – Svenska staten bör upprätta en oberoende sanningskommission för att utreda effekterna av den nya terrorismbrottslagen och av den ökade övervakning som är en del av Kriget mot terrorismen. Kommissionen bör också ha uppdraget att undersöka enskilda fall, tilldela ansvar och ge lämpliga rekommendationer till behöriga myndigheter.

Boendesegregation och "Islamic banking" – Svenska myndigheter bör anta en handlingsplan för att ta itu med boendesegregationen. Denna plan bör vara ordentligt finansierad och omfatta konkreta åtgärder, såsom avlägsnande av rättsliga hinder för islamisk bankverksamhet som underlättar för muslimer att bli bostadsrätts- och villaägare.

Medias roll för islamofobin – Staten genom sina olika funktioner, såsom justitiekanslern, måste försäkra att medieorganisationer uppfyller sin skyldighet att vara rättvisa, noggranna, och balanserade och att rätten till yttrandefrihet balanseras av respekt för enskildas rättigheter och anseende. Särskild uppmärksamhet måste ägnas åt kommentarsfälten på Internetmedier. Staten bör också stödja ökad representation av människor med olika bakgrunder på olika positioner inom public service medier. För detta ändamål bör Sveriges television ta bort det diskriminerande förbudet mot huvudduk för nyhetsuppläsare.

Säkerhet för muslimska samfund – Regeringen bör anslå medel för muslimska samfunds säkerhet precis som den har gjort i syfte att främja judiska samfunds säkerhet. Regeringen bör ta notis om de muslimska samfundens önsknings och deras större storlek vid fastställandet av formerna och storleken på anslagen.

Nätverket svenska muslimer i samarbete - En alternativrapport
i sammanfattning till svar på svenska regeringens nittonde, tjugonde och
tjugoförsta rapport till FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering

